

Vaše Eminence, Vaše Excellence, vážení členové diplomatického sboru,
vážení hosté, dámy a pánové,

život a dílo svatých Cyrila a Metoděje zanechaly po sobě nesmazatelný odkaz. Platí to pro celou Evropu, ale zejména to platí pro země středo- a východoevropského regionu. Odkazu, který proniká všemi sférami národního bytí a není omezen v čase, říkáme tradice. Cyrilometodějská tradice je pro naše národy stále živá, o čemž svědčí i skutečnost, že v mnoha zemích regionu včetně České republiky, se den těchto světců slaví jako státní svátek.

Pro svůj pastýřský postoj zaměřený na sdělení zjevené pravdy novým národům s úctou k jejich duchovnímu svérázu, stali se svatý Cyril a Metoděj živoucími vzory a duchovními oporami pro všechny křesťany v každé době. Pro náš region má jejich působení navíc sjednocující význam. V tomto smyslu lze říci, že je cyrilometodějská tradice také duchovním základem Visegrádské skupiny, v níž Česká republika již zhruba rok plní předsednickou funkci.

Dědictví soluňských bratrů Konstantina a Metoděje je tak všestranně bohaté a pronikavé, že nemůže být omezeno jen na jednu oblast národního bytí. Obrovský byl přínos jejich mise v oblasti náboženství, kultury, písma, vzdělanosti, apod. Jejich působení ovšem mělo také národotvorný a státotvorný rozměr. S jejich baptizačním úsilím jsou spojeny začátky naší existence mezi kulturními národy.

Byli vždy vedeni ideálem sjednocení nových křesťanů v Kristu, jejich neustálá snaha šířit zvěst o Kristově vtělení a o spáse světa se vždy snoubila s niternou úctou k lidu, mezi nímž svou misi vykonávali.

Tím, že bohaté a krásné liturgické texty přizpůsobili řeči místních Slovanů, otevřeli jim svět dávných tradic a zkušeností, hlubiny duchovního myšlení starozákonního i novozákonního.

Bohoslužba ve slovanském jazyce dávala našim předkům vědomí svobodných dítek Božích, rovných mezi rovnými v rodině evropských národů. Konstantinem-Cyrilem vytvořené zvláštní, pro slovanské hlásky upravené písmo, sloužilo k pořizování překladů a stimulovalo originální literární činnost.

Mise soluňských bratrů dala řadu dalších podnětů v oblasti hymnografie a ikonografie, obsahovala praktické návody a vzory z oblasti kazatelské a patristické. Nalezneme v jejich činnosti také podněty politické i diplomatické, jakož i návody k rozvoji hospodářské zručnosti.

Ani po smrti svatého Metoděje ve Velehradě nebyl odkaz prvních věrozvěstů nikdy zapomenut, či zcela potlačen. Jak poznamenal náš slavný literární historik Albert Pražák, měl slovanský jazyk v bohoslužbě „tak mohutnou nosnost, že se stal přímo dějinnou otázkou Čech na evropské křižovatce...tu zrodila se vlastně česká dějinná tradice, obrana národa a jazyka.“

Vnímání cyrilometodějské tradice se jistě měnilo v průběhu staletí, odrážely se v něm duch, zájmy a úzkosti doby, trvalým ale zůstávalo neustálé úsilí o včlenění našich národů do křesťanského společenství jakožto rovnocenných členů s plnými právy a závazky.

V každé době vedle náboženského obsahu cyrilometodějské myšlenky vystupovaly také zřetele kulturní a politické, zdůrazňoval se princip regionální vzájemnosti. I přes nadnárodní povahu

cyrilometodějského kultu hrála tato tradice vždy důležitou roli v posilování vlastenectví našich národů, v národním sebeuvědomění.

Cyrilometodějská idea pronikla hluboko mezi lidové vrstvy, stala se prostředkem k obraně národních a církevních práv. V těžkých dobách ujařmení se moravský Velehrad vždy stával místem naděje a víry v lepší budoucnost národa.

Při oslavách 1100. výročí od smrti svatého Metoděje v roce 1985 se velehradská pouť stala opravdovou demonstrací proti totalitě – desetitisíce Čechů a Slováků se přihlásily k duchovnímu odkazu cyrilometodějství, ke křesťanské víře, tradicím a základům, z nichž náš stát vznikl a rozvíjel se.

Solušští bratři byli a zůstávají živoucím příkladem pro církve a misionáře všech dob. Dokázali to, co by mělo být smyslem misionářské práce: totiž včlenit evangelium do místní kultury, a tím ji zapojit do života obecné církve. Právě láska ke společenství obecné církve, ať na Východě či na Západě, je příznačná pro oba bratry.

Jeich apel neztratil platnost i pro nás, Evropany 21. století – je to stále totéž ekumenické pozvání k budování společenství, v němž by bylo možno znovu najít viditelnou jednotu, která je darem Božím, ale zároveň i darem lidí Bohu. Výročí příchodu svatého Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu budeme tedy slavit i jako přihlášení se našeho regionu ke kříži, který – jak řekl kardinál Dominik Duka – „není jenom symbolem utrpení Ježíše Krista, ale také symbolem setkání velké Boží lásky se svobodou.“

Odpovědí na tuto potřebu uchovávat a rozvíjet cyrilometodějský odkaz svobody je i visehradská iniciativa, pozitivní projekt, který nám umožňuje převzít opravdovou odpovědnost za středoevropský prostor.

Německá kancléřka Angela Merkelová, když navštívila bratislavský summit Visegrádské skupiny u příležitosti 20. výročí jejího založení, řekla: „Svoboda není nic samozřejmého, je to něco, za co je třeba každý den bojovat.“ My víme, že se v tomto každodenním zápase můžeme opřít o historicky osvědčenou a našim národům tolik blízkou cyrilometodějskou tradici.

Přeji vám krásný umělecký zážitek.